

FRÅGOR OCH SVAR

Fråga: *Är det som Ortodoxt kristen nödvändigt att gå i kyrkan varje söndag och hur gör man i så fall om man är sjuk eller har väldigt långt till en kyrka?*

Svar: Grundförutsättningen om man vill leva som en Ortodox kristen och önskar vinna frälsning är att man deltar i Kyrkans liv. Detta innebär konkret att man går i kyrkan så ofta som möjligt, åtminstone på söndagen för att ihågkomma Kristi Uppståndelse. Denna tro tar sig i uttryck i vår kyrkas böner. I Basiliosliturgin ber prästen t.ex. följande bön hemlighetsfullt, dvs med låg röst: "Tänk, o Herre, på det närvarande folket och på dem som av goda skäl äro frånvarande". I den tidiga Kyrkan ansåg man alltså personer som inte kom till Kyrkans sammankomster utan goda skäl som avfallna från tron. I Grekland säger de fromma ofta att om man inte varit i kyrkan på tre söndagar har man fallit ur Guds nåd. Med detta som bakgrund är det alldeles glasklart att om man vill vinna frälsning så deltar man i Kyrkans liv, dvs hennes gudstjänstfirande, och om man av någon anledning inte kan komma söker man biskopens/prästens välsignelse därtill.

Långa avstånd till en Ortodox kyrka eller en kyrka vi står i kommunion med, är en annan problematik. I enlighet med det vi hittills sagt kan vi också här fastslå att dop och enstaka besök till en avlägset belägen församling eller kloster inte är tillräckligt för att kunna leva ett aktivt andligt liv, dvs förutsättningen för ett böneliv, sann botgöring och ånger samt frälsningen. Våra själar behöver kristen näring alla dagar i veckan och dygnets alla timmar, liksom växten behöver vatten och omvårdnad för att överleva, växa och slå ut i blom.

Våra heliga fäder lär oss att vi skall sträva efter att "bedja oav-

låtligen” och att det helst inte bör förlöpa mer än fyra timmar utan bön. Av detta skäl är ju också Kyrkans gudstjänster under dygnet med regelbunden intervall:

18.00 Aftongudstjänst

21.00 Completorium och aftonböner

Midnattsgudstjänsten

03.00 Morgonböner och morgongudstjänsten

07.00 Första timmen

09.00 Tredje timmen

12.00 Sjätte timmen

15.00 Nionde timmen

Den Gudomliga liturgin inpassas sedan i detta schema. Ordningen ovan uttrycker dock ett ideal och ser därmed sällan ut så här i praktiken. De flesta kloster eller församlingar firar mer än en av dessa gudstjänster åt gången. Det är dock viktigt för oss att se och förstå det ursprungliga schemat av gudstjänster, så att vi må ödmjuka oss och förstå hur långt ifrån det ursprungliga schemat vi är idag. Vi må också komma ihåg att det var det normala att i en församling för hundra år sedan att dagligen fira afton och morgongudstjänst, när det idag på de flesta håll endast firas en gång i veckan, på lördagen, om ens det.

Vi skall dock inte förtvivla om vi inte kan fullfölja det gudstjänstideal vi nämnt ovan. Vår Herre Jesus Kristus och Hans Kyrka kräver inte mer av oss än vad vi kan fullfölja. Men vi förväntas att göra det vi kan, vilket i de flesta fall är mer än vi tror, inom ramen för våra omständigheter, såsom det återspeglas i den dagliga cykeln i vår församling eller det kloster vi besöker. Vi får aldrig glömma bort att bön i första hand är gemensam. Vi är ett kollektiv när vi ber, Guds folk, och i andra hand enstaka individer.

Därför heter det i Herrens egen bön "Fader vår" och inte "Fader min". M.a.o. vi kan inte leva utanför församlingen.

Men de som lever långt ifrån en Ortodox kyrka behöver inte heller förtvivla. Man kan delta i kyrkans bön genom att fira kyrkans gudstjänster i sitt hem. Detta bruk uppmuntras ivrigt av vår kyrka för de som av avståndsskäl inte kan komma till en Ortodox kyrka som vi står i kommunion med. Vi kan som exempel ta aleuterna och eskimåerna som höll den Ortodoxa tron vid liv i nära hundra år trots en närmast total avsaknad av präster!

Alltså när en Ortodox kristen inte har möjlighet att komma till en kanonisk Ortodox kyrka så skall vi läsa ur bönboken eller gudstjänsthandboken. Detta gör vi inte bara för att bevara tron utan också därför att:

1)det lär oss att ihågkomma kyrkans stora festdagar och helgondagar,

2)det gör oss "vana" vid gudstjänstens ordning och lär oss en bättre uppmärksamhet på gudstjänsternas innehåll,

3)det håller oss borta från sekterism eller icke Ortodoxa influenser,

4)det hjälper föräldrar att uppfostra sina barn i den Ortodoxa gudstjänsttraditionen, och

5)det förenar kringspredda Ortodoxt troende i vår heliga tro och kärlek till den Ortodoxa kyrkan.

Hur gör man då som lekman när man celebrerar Kyrkans gudstjänster? Jo, man iakttar följande:

1) Alla gudstjänster börjar med "Genom våra heliga Fäders förböner, Herre Jesu Kriste vår Gud, förbarma Dig över oss och fräls oss. Amen."

2)Alla prästens böner och utrop utesluts.

3) Istället för den stora, innerliga eller förstärka ektenin läses "Herre, förbarma Dig" tolv gånger och istället för den lilla ektenin "Herre, förbarma Dig" tre gånger

4) Evangeliet sjunges inte utan läses med vanlig röst.

5) Alla hymner, psalmer och böner läses eller sjunges såsom när en präst celebrerar.

6) Typikan läses istället för den Gudomliga liturgin.

Eftersom lekmän oftast arbetar under veckan ger vi instruktioner endast för söndagar och festdagar:

På lördagens kväll läser vi aftongudstjänsten med stichera och troparia enligt den ton som indikeras i kalendern. Om det är någon av kyrkans tolv stora högtider återfinns de särskilda texterna i Festmenaion, som tyvärr i sin helhet inte är tillgänglig på svenska, men som finns på engelska, om grekiska eller kyrkoslaviska inte skulle vara ett alternativ. På söndagens morgon läser vi morgongudstjänsten med rätta texter och den första, tredje och sjätte timmen samt därefter Typikan (se ordning nedan). Om man inte har aftongudstjänstens eller morgongudstjänstens texter må man läsa det lilla Completoret med kanon eller akathistos till vår ljuvaste Herre Jesus istället. Men om inget av detta finnes får man läsa gudstjänsterna på sitt bönerep, med så många böner som den tradition ens andlige fader följer indikerar.

Ordningen för Typika är följande:

Inledning: Psalm 102 (LXX) "Lova Herren min själ..."

Ära vare Fadern...

Psalm 145 (LXX) "Lova Herren min själ. Jag vill lova Herren..."

Nu och alltid...

Saligprisningarna.

Ära vare Fadern... Nu och alltid...

Epistel och Evangelium.

Trosbekännelsen och bönen "O Gud överse med, tillgiv och förlåt våra synder, dem vi begått med vilja eller utan att vilja det, i ord eller i gärning, medvetet eller omedvetet, om dagen eller under natten, i förstånd eller i tanke. Förlåt oss allt, ty Du är god och människoälskande,"

Fader vår.

Dagens eller festens kontakion.

Ära vare Fadern... Nu och alltid... Och avsluta med bönen: "O kristnas beskydd, som icke kan komma på skam, o medlare till Skaparen osviklig, försmå icke syndarnas bedjande röster; utan var snabb, o Du Gode, att hjälpa oss som i tro ropa till Dig; skynda till våra förböner och hasta åstad att tala för oss, du o Gudaföderska, som alltid skydda dem som ära dig.

Under Stora fastan ersätter vi bönen och avslutar på följande sätt: Herre, förbarma Dig (40 gånger). Ära vare Fadern... Nu och alltid... Ärorikare än kerubim... Och bönen "O min livs Herre och härskare..." med 16 prostrationer.

Sammanfattningsvis kan vi säga att det är av yttersta vikt att man skaffar en bra bönbok som Ortodox och att man lär sig att använda den.